

FEBRUARI 1997

Aktstycket

Medlemsblad för Folkrörelsernas arkiv i Örebro län



Verksamhetsberättelse för år 1996

Arbetarna vid det magnetiska separeringsverket i Dalkarlsberg 1903. Foto ur Åke Mossbergs fotosamling, Nora.

Möten

Styrelsen har under året haft fyra sammanträden, arbetsutskottet ett. Årsmöte hölls den 28 mars på Frälsningsarmén i Örebro. 80 organisationer hade sänt ombud till mötet och totalt var drygt 90 personer närvarande. Efter årsmötet höll arkivchef *Lennart Johansson* från Kronobergsarkivet i

Växjö ett intresseväckande föredrag om *förbudsomröstningen 1922*. Johanssons föredrag inramades av klassiska nykterhets-sånger framförda med kraft och känsla av *Lars-Åke Stenström*, sång, och *Glory Lundgren*, piano. På mötet var det också premiär för *Olle Bergströms* och arkivets nya bok *Från Sommarro*

till *Dälidenäs*. *Kristna sommarhem* i Örebro län.

Organisation

Arkivet är medlem i Folkrörelsernas arkivförbund, Föreningen Bergslagsarkiv, Örebro läns idrottshistoriska sällskap och Föreningen Liv i Sverige.

Yvonne Bergman är styrelse-

Arkivets styrelse

Arbetsutskott

Ordförande	Thord Strömberg, Lokalhistoriska Sällskapet i Örebro län
Vice ordförande	Bo Zetterlund, ABF, Örebro län
Sekreterare	Göran Henrikson, arkivchef, adjungerad
Kassör	Inger Martinsson, Örebro läns bildningsförbund Ingvar Andersson, Sveriges Blåbandsförbund Ragnar Åberg, Örebro kristna samarbetsråd

Övriga

Stig Bergström, Örebro läns idrottshistoriska förening
Lars Elestig, Örebro läns LO-distrikt
Ingrid Gustafsson, Studieförbundet Vuxenskolan i Örebro län
Anna Kajsa Persson, Askersunds Föreläsningsförening
Lasse Sjöberg, Örebro läns landsting
Lena Skoglund, Örebro kommun

Suppleanter

Helge Hagberg, Örebro socialdemokratiska arbetarekommun
Sören Klingnéus, Västernärkes hembygdsförening
Olle Larsson, PRO-föreningarnas samorganisation i Örebro
Gunilla Lindholm, Örebro kommunaltjänstemannaförening
Hans Lundell, Karlskoga bildningsråd
Britta Hammarbacken, Örebro läns landsting
Brita Molin, Örebro kommun
Magnus Riseby, Folkpartiet i Örebro län

Revisorer

Ordinarie

Le-Roy Wentzel, Örebro läns hyresgästförening
Lennart Andersson, Studieförbundet Vuxenskolan i Örebro län

Suppleanter

Christina Håll-Björk, Örebro läns hyresgästförening
Björn Hagel, Örebro ABF-avdelning

Valberedning

Samman kallande Ulla Nyström, LO-sektionen i Örebro
Göran Henrikson, adjungerad
Ingegärd Lindblad, Moderata kvinnoföreningen i Örebro
Siv Palmgren, Östansjö socialdemokratiska kvinnoklubb

ledamot i Folk rörelsernas arkivförbund.

Yvonne Bergman och *Göran Henrikson* är ledamöter i arkivförbundets internationella kommitté.

Göran Henrikson är ordförande för Madli Kurdves minnesfond för nordiskt och baltiskt arkivsamarbete. *Göran Henrikson* är också ledamot i Föreningens Bergslagsarkivs styrelse och medlem i redaktionen för årsboken Bergslagsarkiv. *Yvonne Bergman* och *Bo Fransson* är revisorer i föreningen.

Bo Fransson är ledamot i Folk rörelsernas arkivförbunds ADB-grupp och representerar Arkivförbundet i Riksarkivets s k NAD-råd, där frågor om den Nationella ArkivDatabasen behandlas.

Göran Henrikson är ledamot i Riksarkivets nämnd för enskilda arkiv.

Medlemmar

Medlemsutvecklingen har varit mycket god under året och 40 nya medlemsorganisationer har anslutit sig till arkivet, varav c:a hälften från Karlskoga. Antalet medlemmar var vid årsskiftet 1996/97 442 st. De nya medlemsorganisationerna är:

- Adoptionscentrum, Örebro
- Afasiföreningen i Örebro län
- Beatlesföreningen Revolution, Örebro
- BK Fight, Örebro
- Bofors gymnastikförening
- Bofors socialdemokratiska kvinnoklubb
- Boxningsklubben Avance, Karlskoga
- Dalarnas distrikt av SAC
- Fagersands missionsförsamling, Laxå
- Föreningen Felan, Örebro
- Garphyttans Frikyrkoförsamling
- Granbergsdals byalag
- Hjärt- och lungsjukas länsförening i Örebro
- IOGT-NTO 55 Degerfors, Degerfors
- Karlskogaavdelningen av Centerpartiet

- Karlskoga Centerkvinnor
- Karlskoga civilförsvarsförening
- Karlskoga konsertförening
- Karlskoga metodistförsamling
- Karlskoga missionsförsamling
- Karlskoga Röda Kors
- Karlskoga södra socialdemokratiska förening
- Karlskoga-Degerfors motorklubb
- KDS Örebro län
- Lantbrukarnas länsförbund i Örebro län
- Ledarna avd 153, Karlskoga
- Lärarförbundet Karlskoga, lokalavdelning T 3
- Nora MHF-avdelning
- SEKO Väg & Ban Värmland-Örebro län
- SIF-klubben, Bofors AB, Karlskoga
- Studieförbundet Vuxenskolan, Karlskoga
- Svenska Metallindustriarbetareförbundet avd 9, Karlskoga
- Tysslinge baptistförsamling
- Tysslinge-Gräve Centerkvinnor
- Änglavakt och Barnarbete, Örebro
- Örebro hembygdsförening
- Örebro läns fackföreningsrörelses bidragsförening
- Örebro soroptimistklubb
- Örebro södra rotaryklubb
- Örebro södra socialdemokratiska förening.

Gumaelius hem och skolförening, Karlskoga allmänna nykterhetsförbund, Lokalföreningarna 1759 Forsblomman, Hällefors och 2021 Stålgnistan, Kopparberg, av IOGT-NTO, Norrbyås socialdemokratiska kvinnoklubb, Sköllersta föreläsningsförening, Svenska Träindustriarbetareförbundet avd 21 sektion 1, Laxå, Vintrosakretsen av Örebro läns blåbandsdistrikt har avförts som medlemmar, i de flesta fall på grund av nedläggning eller sammanslagning.

Personal och ekonomi

Statsbidrag utgår från Riksarkivet till arkivchefens lön. Bidraget utgör 32 % av kostnaderna för tjänsten och överförs till Örebro läns landsting som avlönar arkivchefen. Länsarbetsnämnden ger

ett lönebidrag till arkivet. Landstinget avlönar även en hel och en trefjärdedelstjänst. Örebro kommun har finansierat en deltids-tjänst på arkivet. Arkivet självt har finansierat en fjärdedelstjänst samt två halvtidstjänster.

Yvonne Bergman, Bo Fransson och *Göran Henrikson* har arbetat heltid under året. Bergman var tjänstledig deltid i november och december för att utföra arkivtjänster åt Räddningsverket. *Karin Jirénius, Thomas Kult och Karin Sjöstedt*, har arbetat deltid. *Kult* och *Jirénius* var samtidigt sysselsatta på Örebro läns företagsarkiv. *Birgit Pettersson* har varit sjukskriven under större delen av året från sin halvtidstjänst. *Thomas Kult* slutade den sista augusti sin anställning. *Karin Jirénius* slutade den sista november. *Håkan Henriksson* började arbeta deltid på arkivet fr om 1 oktober. Han har också arbetat åt Företagsarkivet. *Per Roth* arbetade fr om februari t o m augusti i ett ALU-projekt med inriktning på framför allt inventeringsarbete. *Tatjana Garcia* arbetade t o m februari i ett API-projekt med att datorisera arkivets bibliotek. *Magnus Jerlström* påbörjade i november ett ALU-projekt på arkivet. *Marianne Andersson* har varit timanställd för att arbeta med telefonförsäljning av boken *Doris, Snoddas och alla vi andra*. *Olle Bergström* har hela året arbetat ideellt på arkivet.

Arkivets kostnader täcks huvudsakligen genom bidrag från Örebro läns landsting och Örebro kommun. Riksarkivets föreståndarbidrag är också synnerligen viktigt. Den insats som medlemmarna står för genom medlems- och hyllmeteravgifter är mycket viktig och dess roll för finansieringen kommer att fortsätta att

öka.

Länsstyrelsen har under året skjutit till ett större bidrag för att stödja uppbyggandet av ett länsarkiv. Femtiotalboken och arbetet i Karlskoga har också mycket verksamt bidragit till en positiv ekonomi under året. Av det överskott som uppstått har en större reservation för kostnader i samband med den kommande flyttningen till nya lokaler kunnat göras. För enskildheter i ekonomin hänvisas till hänvisas till s 9–11.

Inflyttningen i nya lokaler till kommande årsskifte kommer att ställa stora anspråk på arkivets ekonomi. Stöd utifrån kommer att bli nödvändigt för att klara projektet.

Mottagna leveranser, ordnings- och förteckningsarbeten Örebro

Under 1996 har arkivmaterial från 232 föreningar/arkivbildare mottagits på arkivet. Spridningen av föreningstyper är som vanligt stor. Organisationer i Örebro kommun dominerar i leveranserna med hela 60 % av det totala antalet. Material från länsorganisationer utgör 29 % av accessionernas antal. Inventeringen i Tysslinge kommun del har också satt tydliga spår i leveranserna liksom arbetarrörelseorganisationernas flyttning från Medborgarhuset i Örebro. Bland alla inkomna arkiv bör Radioprogrammet *Morgonpasset*, *Lantbrukarnas Riksförbunds länsorganisation* och projektet *Livsbilder* nämnas.

Det ordnade beståndet har vuxit med 428 volymer. Dessa utgörs av 108 nyförtecknade arkiv med 409 volymer samt 82 arkiv som kompletterats med en tillväxt

på 19 volymer. Tillväxten i magasinet av färdigförtecknade arkiv har varit c:a 27 meter.

Totalt finns nu på arkivets magasin färdigförtecknat material från 3 046 arkivbildare omfattande 16 224 volymer eller c:a 970 meter.

Karlskoga

Folkrörelsearkivet i Karlskoga har tagit emot material från 20 föreningar. 4 arkiv med 20 volymer har nyförtecknats och 5 arkiv har kompletteringsförtecknats med en volymtillväxt på 31 st.

Inventerings- verksamhet

Under våren påbörjades en inventering i Tysslinge kommun. Tysslinge KDN har stött inventeringen med 5 000 kr. Inventeringsarbetet har utförts av *Per Roth*. Arbetet har varit framgångsrikt och lett till både ett antal viktiga leveranser och nya medlemmar. Flera arkivfynd av lokalhistoriskt värde har gjorts. Inventeringsarbetet är omständligt och tidskrävande och ännu återstår en hel del detektivarbete innan resultatet är färdigt och kan redovisas. Totala antalet föreningar som är kartlagda uppgår till 222 st. Arkivmaterial har lokaliserats hos 150 av dem. 70 föreningar verkar i dag. 152 st är nedlagda.

Tyvärr har inte inventeringen i Adolfsberg-Mosjö och Brickebacken-Gällersta kommundelar ännu kunnat redovisas. Några pusselbitar kvarstår innan inventeringen är komplett.

Karlskoga

Folkrörelsearkivet

Sedan 1994 ansvarar arkivet också för skötseln av Folkrörelsearkivet i Karlskoga. Arkivet tillhan-

dahåller kvalificerad forskarservice en dag varannan vecka på plats i Karlskoga.

Arkivlokalen i Karlskoga bibliotek används som depå till Folkrörelsernas arkiv och föreningarna i Karlskoga, som har material på arkivet, har nu i de flesta fall blivit medlemmar i arkivet under samma förutsättningar som andra föreningar i länet. Arkivdepån i Karlskoga finansieras av Karlskoga kommun.

Yvonne Bergman ansvarar för arbetet i Karlskoga. Till sin hjälp har hon haft *Karin Jirénius*.

Kommunens arkiv

Engagemanget i Karlskogas folkrörelsearkiv har lett till att Karlskoga kommun anlitat arkivet för att få hjälp med kommunens arkivfrågor. 1994 och 1995 förtecknades kommunens arkiv. Arbetet utfördes huvudsakligen av *Yvonne Bergman*. Under 1996 har tonvikten legat på styrnings- och dokumenthanteringsinsatser i kommunens förvaltning. Under året har också en person i kommunens förvaltning lärts upp av *Yvonne Bergman* och arkivets engagemang har efterhand minskat i omfattning.

Böcker

Sommarhemsbok

Lagom till årsmötet kunde arkivet presentera en ny bok. *Från Sommarro till Däldenäs. Kristna sommarhem i Örebro län* har skrivits av arkivets mångårige medarbetare *Olle Bergström*, som här efter ett omfattande dokumentationsarbete sammanställt sina forskningar kring sommarhemmen. De kristna sommarhemmen har haft stor betydelse för många människor. Gemenskap, lek och glädje i vacker omgivning, men också stillhet, inner-

lighet och allvar präglar hågkomsterna från sommarhemmen. Verksamheten i och kring dessa hus utgör en viktig del av folkrörelsernas kulturhistoria. *Bergström* har gjort en mycket värdefull insats och det har varit en glädje för arkivet att kunna ge ut hans bok. Den 15 april hölls presskonferens om boken på värdshuset Sommarro. Länsposten, Nerikes Allehanda och Örebro-Kuriren bevakade evenemanget.

50-talsbok

Arkivets 50-talsbok *Doris, Snoddas och alla vi andra* fortsatte också under 1996 att vara en populär bok framför allt inom studieförbunden i landet till vilka den mesta försäljningen gick. En ny upplaga av kassetbandet *50-talets största schlager* trycktes under sensommaren.

Livsbilder

I oktober utkom på *En bok för alla* boken *Livsbilder*. Bakom boken låg ett skivprojekt med samma namn som initierats och genomförts av *Eva Dahlström* med stöd av flera stora studieförbund. Också arkivet har bidragit till projektet med 25 000 kr. *Eva Dahlström* är bokens redaktör och *Livsbilder* har erbjudits arkivets medlemmar. De nästan 500 insända bidragen till projektet har överlämnats till och arkiverats på arkivet. Registreringen av materialet har gjorts av *Amanda Andersson*.

Göran Henrikson har deltagit i två möten i den samarbetsgrupp som funnits bakom projektet.

I samband med Kulturveckan i Örebro deltog arkivet den 31 oktober i arrangerandet av ett samtal i Nikolai församlingshem under rubriken *Livsbilder. Om livets*

mening i en otrygg tid. Medarrangörer var ABF, Vuxenskolan, SKS, FS, KFUM-KFUK och Nikolai församling. Medverkande var bl a *Eva Dahlström* och *Martin Dyfverman*.

Den 19 november hölls en presskonferens om boken som uppmärksammades i Nerikes Allehanda, Tvärsnytt och Örebro-Kuriren.

Aktstycket

Till julen 1995 utkom första numret av arkivets nya medlemstidning Aktstycket. I Aktstycket publiceras kallelser, protokoll och verksamhetsberättelser. I tidningen ges också utrymme för presentation av arkivmaterial, nya medlemmar och annat nytt som är på gång på arkivet. Under 1996 utkom Aktstycket med tre nummer.

Medlemskurser

Under våren hölls två kurser, den 10 april och den 24 april på temat *Ordning och reda i föreningens papper*. Kurserna besöktes av 40 personer. Samma kurs, som framför allt var tänkt för mindre och medelstora föreningar, hölls i två omgångar den 5 november. 29 personer besökte dessa två kurs-tillfällen.

Den 19 november hölls en halvdagskurs för anställd personal vid de större organisationerna och den hade lockat 11 deltagare. I denna kurs hade särskild tonvikt lagts vid dokumenthanteringsfrågor. Kursledare har varit *Yvonne Bergman* och *Karin Jirénus*. Under vårkurserna medverkade även *Thomas Kult*.

Multimediaprojekt

Under hösten 1995 söktes ett projektbidrag från stiftelsen *Framti-*

dens kultur. Syftet var att pröva möjligheten att göra en multimedial presentation av länets historia på CD-rom och/eller Internet. Det sökta beloppet på 80000 kr utföll och under hösten kunde projektet sättas i gång.

Förberedande diskussioner om uppläggning och innehåll har förts med Högskolan i Örebro och med Örebro läns museum. Länsmuseumet och Skoindustrimuseet är starkt engagerade i framtagning av underlaget för den multimediala presentationen som utförs för i första hand CD-rom.

Två tyngdpunktsområden av länets historia har valts ut för presentation: Gruvhantering med fokusering på Dalkarlsberg samt Skoindustri med inriktning på Oscaria. *Bo Fransson* och *Håkan Henriksson* arbetar med projektet. I förberedelserna deltog även *Thomas Kult*. Från museerna deltar framför allt *Estrid Esbjörnsson* och *Monica Modin*.

Som en led i projektet deltog *Bo Fransson* och *Thomas Kult* i en konferens i Förde i Norge på temat Kulturhistoriskt material och elektronisk förmedling. Norrmännen är ledande i Europa när det gäller arkiv och IT.

Representation, studiebesök, kurser

Den 23–26 januari gjorde *Göran Henrikson* en stipendieresa i Norge. De två arkivorganisationerna Landslaget för Lokal och privatarkiver och Norskt arkivråd besöktes liksom Oslos Byarkiv, Arbeiderbevegelsens arkiv och Oplandsarkivet i Lillehammer. Resan finansierades av ett stipendium från Norsk-Svenska Samarbetsfonden.

Den 14–15 maj hölls Riksar-

kvets träff för arkivcheferna på landets folkrörelsearkiv i Stockholm. Arkivet representerades av *Göran Henrikson*.

Den 23 maj gjorde personalen på Folkrörelsernas arkiv och Örebro läns företagsarkiv en studieresa till Kolsva, där föreningen Bergslagsarkiv höll sitt årsmöte. Efter mötet på Kolbäcksdalens arkiv besöktes Röda jorden i Rid-darhyttan.

Karin Jirénus deltog under våren i Stockholm i en kurs arrangerad av föreningen Ordfront i grafisk formgivning.

På Folkrörelsernas arkivförbunds stämma på Viskadalens folkhögskola 29–30 maj deltog *Yvonne Bergman*, *Göran Henrikson* och *Karin Sjöstedt*. *Henrikson* representerade arkivet.

På stämman delade *Gunilla Thorgren* från Kulturdepartementet ut det första stipendiet från Madli Kurdves minnesfond till två estniska arkivarier.

Yvonne Bergman har under året varit arkivrepresentant i ett nätverk med centrum på Högskolan i Örebro med syfte att söka skapa samordning mellan institutioner, föreningar och andra som arbetar på det kulturhistoriska fältet i Örebro län. *Bergman* har deltagit i fem sammanträden under året. *Bo Fransson* har också deltagit i nätverkets sammanträden.

I vecka 23 deltog *Göran Henrikson* i en studieresa till Tyskland. Resan var arrangerad av en nordisk arkivorganisation och syftet var att lära känna de östtyska arkiven efter inlemmandet i det västtyska arkivväsendet. *Henrikson* har skrivit en rapport från studiebesöket vilket finansierades av Örebro läns företagsarkiv och Folkrörelsernas arkiv.

Den 29 augusti representerade *Karin Sjöstedt* arkivet på ett mö-

te i Hovsta om föreningsverksamhet för äldre.

Bo Fransson deltog den 31 augusti–5 september i den 13:e internationella arkivkonferensen i Peking och i en anslutande studieresa till kinesiska arkiv. I Kina finns 3 500 arkivinstitutioner och en miljon arkivarier! Arkivet finansierade konferensdeltagandet.

Den 24 september deltog Yvonne Bergman, Karin Jirénius och Karin Sjöstedt i ett seminarium i Örebro på temat Kvinnor och stress.

Den 9 oktober deltog Göran Henrikson i en nätverkskonferens om självbiografier i Lund. Henrikson publicerade under året i Nordiska museets nya tidskrift Självbiografen en artikel med titeln *Erfarenheter från tre skrivarkampanjer i Örebro län*. Självbiografen ges ut en gång om året och är ett kontaktorgan för nätverket om självbiografier och för Nordiska museets Kulturhistoriska undersöknings meddelare.

Den 15–16 oktober deltog Yvonne Bergman och Hans Lundell från styrelsen i Folkkrörelsernas arkivförbunds förtroendemannakonferens i Gävle.

Den 18–20 oktober deltog Göran Henrikson i de Svenska Historiedagarna i Lund.

Den 19 november representerade Karin Sjöstedt arkivet på det sk Äldrelandstinget i Medborgarhuset i Örebro. Arkivet fanns där med ett bokbord.

Den 20 november representerades arkivet av Göran Henrikson och Karin Sjöstedt på ett möte på Högskolan vars ändamål var att diskutera studenternas och forskarnas arbetsvillkor på arkiven.

Besökare, undervisning, forskning och bildningsarbete m m

I forskarrummets besöksbok har 463 individuella besök noterats. Därutöver har 257 personer i 15 grupper besökt arkivet.

Arkivets rika källmaterial används av olika slags forskare, både fritidsforskare, studenter och akademiska forskare. 1 154 volymer har tagits fram till forskarrummet och 23 st har lånats ut till andra arkiv eller till arkivbildarna själva.

Följande skrifter och uppsatser, helt eller delvis baserade på källmaterial från arkivet, har lagts fram under året:

Abrahamsson, Per, *Den nyktrare kooperatören. Exempel på föreningsorganisering i Dalkarlsberg 1880–1920*. Högskolan i Örebro. B-uppsats Vt 96.

Allard, Mikael, *Mellan hotbild och strategiska val. Fackets inställning till arbetskraftsinvandring 1945–1972*. Högskolan i Örebro. D-uppsats Vt 96.

Almby *Arbetarekommuns historia 1914–1944*. Utgiven av Studiecirkeln Almby Arbetarekommuns historia. Örebro 1996.

Arnebeck, Emma, *Inom och omkring Sveriges socialdemokratiska ungdomsförbund. Normerna i organisationen och positionen i arbetarrörelsen 1944–1951*. Högskolan i Örebro. C-uppsats Vt 96.

Augustsson, Thomas, *Atomvapendebatten. Socialdemokratiska kvinnoförbundets agerande i atomvapenfrågan från 1956–1962*. Högskolan i Örebro. C-uppsats Vt 96.

Berglund, Maria, *Isoleringen som bröts. Örebromissionens arbete i Nepal*. Högskolan i Örebro. B-uppsats Vt 96.

Bergström, Olle, *Från Sommarro till Dälldenäs. Kristna sommarhem i Örebro län*. Folkkrörelsernas arkiv i Örebro län. Örebro 1996.

Blåberg, Leif, *Missionssällskapet Helsingeförbundets missionsverksamhet i*

Kina – En analys av Swedners tankar om socialt arbete från ett idéhistoriskt perspektiv. Högskolan i Örebro. C-uppsats Ht 95.

Freed, Torkel, *Mission och bistånd. Missionens förhållande till staten, missionssyn och missionens utveckling under den tid då den svenska biståndspolitikens formats och expanderat*. Högskolan i Örebro. D-uppsats Vt 96.

Hilmersson, Per & Lindström, Stefan, *Sverige och SSU i Örebro under Vietnamkriget*. Högskolan i Örebro. B-uppsats Vt 96.

Kilpeläinen, Juhani, *Skötsamhet, egensinne eller samförstånd. Örebro Arbetareförening 1872–1915*. Högskolan i Örebro. C-uppsats Vt 96.

Lindgren, Yngve & Skoog, Sven Olof, *Blåbandsungdomens fjällgård i Sälen 50 år*. Minnesskrift. Habo 1996.

Lundberg, Sten, *På jakt efter Kinaflickan*. Artikel i Svensk-Kinesiska förbundets årsbok 1996 och i Nerikes Allehanda och i Smålandsposten.

Lundberg, Sten, Ai-Lien, *finns Du kvar*. Program i Radio Jönköping och Sveriges Radio P 1 i maj och juni.

Normi, Johan, *Hoppets Här – en mötesplats för ynglingar och jungfrur*. Högskolan i Örebro. B-uppsats Vt 96.

Nyström, Liv, *Konflikt och samförstånd. Politiska ungdomsorganisationer under 1900-talets tidigare hälft*. Högskolan i Örebro. D-uppsats Ht 95.

Ohlsson, Lars & Roth, Per, *Kunskap som en röd tråd. En sociologisk analys av kunskapsöverföring i arbetarkvinnors vardag*. Högskolan i Örebro. C-uppsats Vt 96.

Rydén, Petronella, *Fredrika Bremerförbundet lokalt i Örebro – en undersökning av Örebrokretsens verksamhet och förhållanden till riksförbundet under åren 1921–1945*. Högskolan i Örebro. B-uppsats Vt 96.

Salomon, Kim, *Rebeller i takt med tiden*. Stockholm 1996.

Östlund, Arne & Eriksson, Eskil, *Örebro läns blåbandsdistrikt genom 100 år 1896–1996*. Örebro 1996.

Ett antal studiebesök har gjorts på arkivet. Gymnasieklasser har genomfört "arkivlaborationer" på typiskt föreningsmaterial. Också Högskolans elever har haft lektioner förlagda till arkivet, då material och uppslag till uppsatsämnen har behandlats. Missionskolans elever har besökt arkivet för lektioner om frikyrkornas historia och arkivmaterial. Komvux tillhör också de årliga besökarna. *Yvonne Bergman* och *Göran Henrikson* har ansvarat för denna undervisning. *Yvonne Bergman* har också genomfört studiebesök och undervisning för lärarkandidater.

Ett studiebesök i övrigt värt att nämna de är de två stipendiemottagarna från Madli Kurdves minnesfond, vilka besökte arkivet den 27 september. De estniska arkivarierna kunde bli studera handlingar från Örebromissionens verksamhet i Narva på 1920–30-talen.

Olle Bergström har i anslutning till sina forskningar om de kristna sommarhemmen hållit sju föreläsningar med bildvisning ute hos olika församlingar och föreningar i länet.

I november tog *Olle Bergström* fram ett omfattande underlag för Tidningen Petrus om väckelserörelsens utveckling i Örebro. I nr 48/96 kom artikeln: *Så har frikyrkligheten i Örebro utvecklats*.

Olle Bergström och *Karin Jirénus* medverkade den 6 november på ett möte om arkivfrågor på Örebromissionen och Bergström var i samma ärende på Helgelseförbundet den 10 december.

Bo Fransson höll den 9 december ett föredrag i Trosa om arkivets sökprogram AskSam, som gör det möjligt att i samma datasökning få fram uppgifter om arkiv, böcker, fotografier och min-

nesberättelser/intervjuer. Föredraget hölls inför en kurs för medlemmar i Näringslivets arkivråd.

Örebro läns företagsarkiv. Nya lokaler

Folkrörelsernas arkiv har liksom föregående år ansvarat för ledningen av Örebro läns företagsarkiv. Detta samarbete är viktigt och givande för bägge parter. *Göran Henrikson* är sekreterare i företagsarkivets styrelse och chef för verksamheten. *Yvonne Bergman* är kassör. *Håkan Henriksen* har huvudsakligen arbetat på det arkivet och även *Karin Jirénus* och *Thomas Kult* har under delar av året varit anställda av Företagsarkivet. För Henriksons och Bergmans tjänster debiteras Företagsarkivet ett mindre belopp.

Verksamheten på arkivet har i stor utsträckning präglats av flyttning och installation i de nya lokalerna. Flyttningen innebar en omfattande och ansträngande process som utfördes i egen regi i december 1995/januari 1996. I mars kunde arkivet på nytt ta emot material och besökare.

Örebro läns landsting och länsstyrelsen liksom Örebro kommuns kulturnämnd, Adolf Lindgrens stiftelse, Riksarkivet och Näringslivsarkivets stödfond stödde projektet med sammanlagt 615 000 kr.

Av större arkiv som inlämnats under våren och sommaren kan Glanshammars elektriska, Seger sjö herrgård och Örebro läns hypoteksförening nämnas.

Under hösten har stora ombyggnader skett i fastigheten som märkbart drabbat verksamheten genom bullerstörningar, dålig värme och det faktum att arkivet befunnit sig mitt i en byggarbetsplats.

Till årsskiftet 1997/1998 kommer nu Folkrörelsernas arkiv att flytta in i nya lokaler i direkt anslutning till företagsarkivet i gamla Post- och Telehuset på Fabriksgatan i Örebro. Reception, forskarsal, bibliotek, studielokaler m m blir gemensamma för bägge arkiven. Under hösten har en grupp i personalen arbetat fram ett lokalprogram för de gemensamma lokalerna.

Flyttning samt inredning av de nya lokalerna kommer att dra avsevärda kostnader och det är arkivets förhoppning att det ska vara möjligt också för Folkrörelsernas arkiv att erhålla stöd från olika håll i samband med etableringen i de nya lokalerna.

Samverkan i de nya lokalerna bjuder på verkligt spännande perspektiv och nästa årsskifte kommer att inleda en ny epok i de bägge arkivens historia.

Avslutningsord

1996 har varit ett intensivt och framgångsrikt år. Den ordinarie verksamheten har kunnat bedrivas med goda resultat. Antalet förtecknade arkiv har ökat något jämfört med 1995. En nedgång i antalet forskarbesök har visserligen kunnat noteras, men antalet uppsatser framställda med hjälp av arkivets material är högt. Ett stort antal arkiv har lämnats in under året. I förhållande till föregående år har nästan en fördubbling av antalet inlämnade arkivbildare ägt rum och är det näst högsta någonsin. Mycket glädjande är även den stora tillströmningen av nya medlemsorganisationer, den största på många år.

Det är en viktig angelägenhet för arkivet att vårda sig om sina medlemmar. Ett led i denna strävan har under året varit att erbjuda

da kurser till förmånliga priser, ett annat att utge medlemstidningen Aktstycket.

Det har varit mycket värdefullt för arkivet att få ge ut Olle Bergströms förnämliga kartläggning av de kristna sommarhemmen i Örebro län, ett verkligt pionjärbete. Glädjande har också varit att arkivets 50-talsbok har fortsatt att sälja så bra under 1996.

Arbetet med arkivfrågor i Karlskoga har också varit av stort värde för arkivet, inte minst för att det breddar vår kompetens på ett betydelsefullt sätt. Även samarbetet med Örebro läns företagsarkiv har varit givande och ytterligare förstärkts genom den pågående planeringen för de gemensamma lokalerna. Det omfattande arbete som nedlagts här har varit en viktig framtidsinvestering.

Projektstödet från Stiftelsen framtidens kultur har varit uppmanande och det multimediala projekt som igångsatts under året är synnerligen stimulerande för arkivet att arbeta med. Denna IT-satsning är viktig och har framtidsbäring.

Arkivets ekonomi har varit god under året. Detta hänger samman med den fortsatta framgången för 50-talsboken, med bidraget från Länsstyrelsen och med arbetet i Karlskoga kommun, men också höjningen av medlems- och hyllavgifterna har bidragit till det positiva resultatet. Bidraget från länsstyrelsen var ett temporärt projektbidrag och inkomsterna från bokförsäljningen och arbetet i Karlskoga är tillfälliga och har kulminerat under 1996. Den relativt fasta basen i form av bidrag och stöd från den offentliga sektorn är för smal för att bära upp dagens verksamhet fullt ut och detta inger viss oro för framtiden, i synnerhet som de nya lokalerna

Sammanställning över samtliga medel för driften av Folk Rörelsernas arkiv i Örebro län 1996

	Absoluta tal	%
Staten/riksarkivet		
Bidrag till 38 % av arkivchefstjänst	115 728	
Inventeringsbidrag	15 000	
Staten /AMS		
Lönebidrag	11 885	
ALU/API	86 528	
Framtidens Kultur		
	68 000	
Länsstyrelsen Örebro län		
	125 000	
<i>Summa statliga medel</i>	<i>422 141</i>	<i>14,88</i>
Örebro läns landsting		
Kostnad för 62 % av arkivchefstjänst	220 825	
Kostnad för 1,75 arkivarietjänst	610 000	
Lokalkostnads- och verksamhetsbidrag	369 900	
<i>Summa landstingsmedel</i>	<i>1 200 825</i>	<i>42,29</i>
Örebro kommun		
Bildnfv. Lokalkostn.- och verks.bidrag	180 000	
Axberg-Hovsta KDN: kostnad för arkivarietjänst deltid	223 414	
Tysslinge KDN: Inventeringsbidrag	5 000	
<i>Summa Örebro kommun</i>	<i>408 414</i>	<i>14,38</i>
Karlskoga kommun		
Kostnad för arkivdepå	52 500	
Kostnad forskar/arkivservice	30 800	
<i>Summa Karlskoga kommun</i>	<i>83 300</i>	<i>2,93</i>
Egna medel		
Medlems- och hyllavgifter	212 601	
Litteraturförsäljning	159 374	
Administrationsintäkter	279 181	
Kurser	11 500	
Räntor	61 944	
<i>Summa egna medel</i>	<i>724 600</i>	<i>25,52</i>
<i>Summa totalt</i>	<i>2 839 280</i>	<i>100</i>

Sammanställning över intäkter och kostnader för Folkrorelsernas arkiv 1996–1998

	Bokslut 1996	Rev budget 1997	Budget 1998
<i>Intäkter</i>			
Statsbidrag	15 000	70 000	25 000
Landstingsbidrag	369 900	369 900	400 000
Bidrag Örebro kommun	180 000	180 000	200 000
Övriga bidrag	35 800	35 000	35 000
Bidrag länsstyrelsen	125 000	150 000	-
Bidrag IT-projekt	68 000	12 000	-
Projekt nya lokaler	-	310 000	-
Brevprojekt	-	451 000	-
Lönebidrag	11 885	-	-
Medlemsavgifter	138 101	140 000	145 000
Hyllavgifter	74 500	80 000	85 000
Administrationsintäkter	279 181	70 000	100 000
50-talsprojekt	146 276	20 000	-
Övrig försäljning	15 642	5 000	5 000
Kursverksamhet	11 500	10 000	25 000
Räntor	61 944	50 000	25 000
<i>Summa</i>	<i>1 532 729</i>	<i>1 952 900</i>	<i>1 045 000</i>
<i>Kostnader</i>			
Lokalkostnader	404 468	410 000	500 000
Personalkostnader	478 957	400 000	340 000
Administration	78 414	80 000	75 000
Resor/traktam/konferenser	54 145	40 000	40 000
Porton/frakter	11 225	15 000	15 000
Telefon/Internet	10 842	20 000	20 000
Litteratur/tidskrifter	20 451	15 000	18 000
Representation	5 797	6 000	7 000
Inventeringar	10 666	15 000	25 000
IT-projekt	35 770	80 000	-
50-talsprojekt	17 230	5 000	-
Sommarro	39 967	-	-
Livsbilder	29 612	-	-
Övriga kostnader	4 407	5 900	5 000
Avskrivning inventarier	69 088	-	-
Avs IT-proj/ianspråk av fond	80 000	+80 000	-
Reserverat till flyttkostnader	200 000	-	-
Ianspråk av fond f pensioner	+10 000	-	-
Ianspråk av fond f bokprojekt	+60 000	-	-
Ianspråk av fond f nya lokaler	-	+300 000	-
Nya lokaler/flyttning	-	850 000	-
Brevprojekt	-	391 000	-
Årets resultat	51 690	-	-
<i>Summa</i>	<i>1 532 729</i>	<i>1 952 900</i>	<i>1 045 000</i>

kommer att innebära ökade kostnader för arkivet. Det offentliga stödet bör befastas. Dessutom måste detta grundläggande stöd kompletteras med egna intäkter från medlemmarna och på andra sätt. Detta har varit möjligt under några år. Det finns emellertid ingen garanti för att detta ska kunna upprepas i framtiden.

Det finns dock all anledning att se framtiden an med optimism och tillförsikt.

Nya utökade lokaler och samlokaliseringen med Örebro läns företagsarkiv öppnar spännande framtidsperspektiv. Personalens allsidiga kompetens och engagemang liksom arkivets breda medlemsbas i länets föreningsliv utgör tillsammans en viktig tillgång inför framtiden. Intresset för historia, inte minst den lokala, är i ständigt tilltagande samtidigt som behovet att styra och bemästra informationsflödet i samhället ökar. Arkivet har en viktig roll att spela både som förvaltare och förmedlare av ett historiskt arv, viktigt för den lokala och regionala självkänslan och identiteten, som forskningsinstitution för det blivande universitetet och som resurs i IT-samhällets informationsflod.

Styrelsen vill avslutningsvis tacka personalen för en god insats under året. Alla medlemsorganisationer som bär upp arkivet och utgör själva förutsättningen för verksamheten tackas också varmt för stödet under 1996. Ett särskilt tack riktas till Örebro läns landsting och till Länsstyrelsen för positivt bemötande i samband med arkivets framtidssatsning.

Betydelsen av Örebro läns landstings, Örebro kommuns och Riksarkivets kontinuerliga stöd till arkivet kan inte nog understrykas. Tillsammans utgör deras insatser den nödvändiga basen för en

Balans- och resultaträkning för Folk- rörelsernas arkiv i Örebro län, den 1 januari–31 december 1996

Resultaträkning

	1996-12-31	1995-12-31
<i>Intäkter</i>		
Statsbidrag	15 000	15 000
Landstingsbidrag	369 900	369 900
Landstingsbidrag, projekt	-	50 000
Kommunbidrag	180 000	213 000
Övriga bidrag	35 800	-
Bidrag länsstyrelsen	125 000	-
Bidrag IT-projekt	68 000	-
Jubileumsgåva, hyllplan	-	11 525
Medlemsavgifter	138 101	88 150
Lönebidrag	11 885	79 817
Hyllavgifter	74 500	24 900
Administrationsintäkter	279 181	159 167
50-talet	146 276	666 051
Övrig försäljning	15 642	38 515
Ordning och reda	11 500	-
Räntor	61 944	65 997
<i>Summa</i>	<i>1 532 729</i>	<i>1 782 022</i>
<i>Kostnader</i>		
Lokalkostnader	404 468	399 114
Personalkostnader	478 957	423 604
Administration	78 414	101 005
Resor och traktamenten, konferenser	54 145	59 151
Porton och frakter	11 225	20 848
Telefon/Internet	10 842	31 765
Tidningar, tidskrifter, böcker	20 451	14 730
Representation	5 797	6 361
Inventering	10 666	-
IT-projekt	35 770	-
50-talet	17 230	488 694
Sommarro	39 967	-
Livsbilder	29 612	-
Övriga administrationskostnader	4 407	5 539
Avskrivning, inventarier	69 088	57 015
Avsättning till fonder, IT-projekt	80 000	100 000
Reserverat till hyllor	-	61 525
Reserverat till flyttkostnader	200 000	-
Ianspråktagande av fond för pensioner	+10 000	-
Ianspråk reserv f Sommarro och Livstil	+60 000	-
Årets resultat	51 690	12 671
<i>Summa</i>	<i>1 532 729</i>	<i>1 782 022</i>

framgångsrik verksamhet. Ett stort och varmt tack riktas avslutningsvis till dem.

Örebro i februari 1997

Styrelsen

Arbetsplan för 1997 och 1998

1. Prioritering av depåfrågorna.
2. Förbereda och genomföra flyttning till nya lokaler.
3. Slutföra pågående inventeringar.
4. Fullborda multimedialt försöksprojekt och undersöka förutsättningarna att i samarbete med andra söka åstadkomma en fördjupning och breddning av detta projekt.
5. Maximalt söka utnyttja IT för arkivinformaton.

Årsmötet

Årsmötet äger, som tidigare meddelats, rum *tisdagen den 18 mars kl 19.00 på Garphyttans industrimuseum vid Garhyttan Wire i Garphyttan.*

Kvällens tema är industrihistoria och arbetets historia och föredragshållare är ordföranden

Folkrörelsernas Arkiv i Örebro Län

Fabriksgatan 19 A, 702 23

ÖREBRO

Tfn 019-611 29 00

Fax 019-611 81 20

E-post:

f.arkivet@orebro.mail.telia.com

Internet:

<http://hem1.se/farkivet>

Balansräkning

	1996-12-31	1995-12-31
<i>Tillgångar</i>		
Kassa	2012:00	2012:00
Organisationskonto	520 437:47	405 814:65
Avkastningsfond	289 187:87	137 226:00
Fakturafordringar	564:50	68 974:50
Övriga fordringar	-	3 917:00
Förbetalda hyror	99 187:00	-
Inventerier	1:00	1:00
<i>Summa</i>	<i>9 113 89:84</i>	<i>6 179 45:15</i>
<i>Skulder</i>		
Skatter, anställda	8 032:00	11 395:00
Fakturaskulder	159 928:50	119 449:66
Upplupna arbetsgivaravgifter	16 734:00	18 489:00
Övriga reserveringar	555 845:00	345 845:00
Övriga skulder	115 728:00	119 334:00
Balanserat resultat	3 432:49	3 432:49
Årets resultat	51 689:85	-
<i>Summa</i>	<i>9 113 89:84</i>	<i>6 179 45:15</i>

Revisionsberättelse

Undertecknade, utsedda att granska Folkrörelsernas arkiv i Örebro län räkenskaper och förvaltning för år 1996, får härmed avge följande berättelse.

Räkenskaperna har granskats och befunnits vara ordentligt förda samt alla inkomster och utgifter försedda med verifieringar. Kassörens årsrapport har granskats och överensstämmer med räkenskaperna.

Vid revisionen har vi sålunda funnit att allt är i sin ordning och föreslår mötet

att ge styrelsen och kassören ansvarsfrihet för den tid revisionen omfattar

att fastställa balans- och resultaträkning.

Örebro den 24 februari 1997

Lennart Andersson

Le-Roy Wentzel

för Folkrörelsernas arkivförbund, *Bertil Jansson*. Som vanligt bjuder vi på kaffe och det blir också musikunderhållning med Garphyttans dragspelsklubb.

Museet vi besöker drivs helt ideellt och det ställer sina lokaler helt gratis till vårt förfogande den 18 mars. I likhet med det traditionella förfarandet på Frälsningsarmén ber vi därför mötesdeltagarna att ge en slant till museets fina verksamhet.

Det kommer att gå buss ut till Garphyttan från arkivet. Tag gärna med en kamrat och kom framför allt ihåg att anmäla er årsmötesrepresentant *senast den 12 mars*. Använd den tidigare utsända anmälningsblanketten!

Medlemsavgiften

Med detta utskick kommer också en faktura på medlemsavgiften för 1997. Var vänlig betala avgiften inom utsatt tid. Meddela oss också ev ändrade medlemsavgifter och adresser för er organisation

Kom ihåg arkivets böcker!

I lager har vi fortfarande vår klassiska 50-talsbok *Doris, Snoddas och alla vi andra* samt *Från Sommarro till Dälldenäs*. Vi kommer att sälja dem och vår fina arkivkatalog till verkliga pangpriser på årsmötet.

Besök arkivets hemsida!

Sälla Dig till dem som surfar på nätet och passa på att besöka vår nya hemsida, framställd av arkivets egen webmaster Bo Fransson. Nu kan Du gå in och leta i arkivets beståndskatalog hemma vid datorn. Välkommen!

Ur Hans Hallgrens material på arkivet publicerar vi denna gång inget brottsligt utan låter honom istället skildra en dramatisk tid för 57 år sedan.

Oår

(Rapsodiska anteckningar från 1940)

Ett oår. Tyskarna är i färd med att sätta tumskruvar på våra norska grannar och att i en del fall bryta nacken på dem som vill värna sitt land och sin frihet.

Tyska generalkonsulatet i Stockholm skriver då och då till kriminalpolisen i Örebro och ställer närgångna frågor om namngivna tyskar, som i flertalet fall i många år vistats här i staden och som i vissa fall därtill blivit svenska medborgare. Måhända ville man ha dessa kvinnor och män från vaterlandet i beredskap som lydiga redskap vid ett eventuellt "maktövertagande" i vårt land. Vi svarar undvikande. Ibland sviker oss minnet helt.

En stor del av polisstyrkan i Örebro är inkallad till militärtjänst. Kåren innehåller ju många f d underbefäl och därtill några reservunderofficerare. I några fall nödgas polisledningen begära uppskov för att hindra, att kåren blir alltför uttunnad i en riskfylld tid.

Den kvarvarande personalens semester avkortas. Polisman får icke vistas utanför stadens gräns utan löfte därtill av vederbörande chef.

Pålitligt folk av stadens manliga invånare enrolleras som reservpoliser. Utrustas med stål hjälm och med armbindel, försedd med polisemblem. Advokater, köpmän m fl yrkesgrupper.

Understundom ligger polispersonalen nattetid i beväpnad laroberedskap på polisstationen för att kunna snabbt möta en eventuell kupp. Höga vederbörande räknar med risk för sådan. Ryktena snurrar. Demoraliserande sådana sprids fortgående från grumlig källa. Man kan bara gissa var den är belägen.

Många svenskar i samhällets mellersta och övre skikt liksom en och annan från botten är hängivna och ofta högröstade beundrare av den nazistiska elitläran. Nu – liksom åren närmast före 1940 – gror och utvecklas nazistiska grupper. De flockas gärna kring hakkorsflaggor, och i tåten av deras demonstrationståg går stundom en liten förtrupp, bärande vimpelprydda lansar. Patrullens gångart präglas av militär stil.

En av de nazistiska lokalorganisationerna har sin expedition och samlingspunkt en trappa upp i huset Stortorget

12. På en stång utanför ett av fönstren hänger ofta en stor nazistisk flagga – i synnerhet de dagar, då någon av stadens demokratiska organisationer demonstrerar och har avslutningsmöte på torget. Föregångna av en svensk flagga.

Karro-grabbarna har skjutövningar med salongsgevärv på sin skolgård. En beredskapsåtgärd.

Länsstyrelsen utfärdar förbud "att beträda, fotografera, rita av och beskriva mejeriföreningens markområde vid Haga-gatan, Örebro kvarns vid Slottsgatan och centralföreningens vid Kanalvägen". Överträdelse av förbudet straffas med dagsböter eller fängelse.

Folk får icke köpa kartor utan att polisen dessförinnan prövar, om "sökanden kan föreläsa tillräckliga skäl för att få bifall till sin ansökan".

Brott i Närke

Vapenförordningens bestämmelser skärps. S k vanligt folk medges nu blott i undantagsfall att förvärva vapen och ammunition. En mängd äldre tillstånd att inneha "skjutjärn" omprövas, och ej så få återkallas, när vidare behov därav icke längre synes föreligga.

Försvarmakten rekvirerar bilar och hästar. Många av stadens åkare nödgas upphöra med sin verksamhet tills vidare. Kvarvarande lastbilar ansluts till ortscentraler, underordnade en länscentral. Detta för att åstadkomma samtrafik och naturligtvis för att spara bensin.

Bilar och bussar som stannar i privat hand skall nu drivas med gengas. I enstaka fall meddelas tillstånd att använda flytande bränsle. Då och då klagas förare av gengasfordon över efterhängsen huvudvärk. Det är koloxiden som spökar.

Polisen antecknar nummer och länsbokstav på bilar från andra län, då sådana fordon iakttages här i staden. En kontrollåtgärd bland många andra.

Norska lastbilar, som av flyktingar från grannlandet medförts hit, återsändes till ursprungsorten. Allt i enlighet med en framställning av norske flygattachén i Stockholm och efter medgivande av svenska luftförsvarstabs internings-

detalj. Man kan fråga sig varför.

Cyklarna kommer till heders nu, när biltrafiken nära nog stoppats. Men. Örebrocyklar plundras nattetid på all gummiutrustning. En tråkig följd av den begynnande nödtiden.

"Insamlingen På Post För Sverige" börjar försäljningen av märket "På Post". Det kostar 3 öre st. Och man rekommenderar, att varje cyklist klistrar minst fem sådana märken på sin "hoj". Pengarna ska gå till neutralitetsvakten och dess hemmavarande behövande anhöriga.

Försvarsminister Sköld meddelar i ett radiotal den 1 maj, att de värnpliktiga vid inkallelserna formligen rusade till inkallelseorterna. För ett infanteriregemente var första inställelsedagen bestämd till en fredag. Redan på torsdagskvällen var halva regementet samlat.

I juni igångsätts en annonskampanj för det s k försvarslånet. "Det gäller varje svensk – det gäller Dig. Teckna idag – teckna så mycket Du förmår", säger ett upprop bl a.

Utredningskommittén om högertrafiken har enhälligt förordat högertrafikens införande den 1 maj 1941.

"Du gamla, du fria" fyller 75 år och "bäres nu varje kväll kl 23 på eterns vågor ut till snart varje ort i vårt land såsom en avslutning på dagens radiosändning".

Den 6 juli 1940 anländer till Örebro den förste tyske desertören från de tyska trupperna i Norge. En 26-årig tyrolare, tvångsenrollerad som "Kanonier" i 1:a bergsartilleriregementet. Han hade i Oslo tagit kontakt med två norska flickor. De skaffade honom civila kläder. Och han kunde fly till Sverige. Han togs av svensk gränsvakt och transporterades till Örebro för vidare befordran till Smedbo förläggning i By kyrkby.

I all bedrövelse längtar örebroaren i sitt svårmod efter någon händelse som åtminstone för stunden kan liva hans själ. Och då kommer som sådan stimulans först Jussi Björling den 10 september och sedan Andrakammarvalen fem dagar senare. De sistnämnda med fortlöpande Kuriren-rapporter i högtalare till "massorna" på Järntorget.

Hans Hallgren 11.11 1978

